

Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV

Pohotovostný plán na riešenie úniku alebo šírenia invázných nepôvodných druhov

I. Údaje o množstve a druhu invázných nepôvodných rastlín pre ktoré bolo vydané povolenie na vykonávanie činností týkajúcich sa invázných nepôvodných druhov a ktoré môžu uniknúť pri mimoriadnej udalosti, číselné znaky kombinovanej nomenklatúry taxónov (číselný znak KN pre živé exempláre/číselný znak KN pre časti, ktoré sa môžu rozmnožovať), počty kusov (celých jedincov, alebo ich častí) a množstvá semien.

- Ailanthus altissima* (ex 06029048/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Alternanthera philoxeroides (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Ambrosia artemisiifolia (–/–) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Amorpha fruticosa (–/–) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Andropogon virginicus (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Asclepias syriaca (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Baccharis halimifolia (ex 06029049/ex 06029045, ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Cabomba caroliniana (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Ehrharta calycina (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Eichhornia crassipes (ex 06029050/ex 12093000) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Elodea nuttallii (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Fallopia sp. (syn. *Reynoutria*) (–/–) – max. 500 ks, max. 200 g semien;
Gunnera tinctoria (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Gymnocoronis spilanthoides (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Heracleum mantegazzianum (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 100 g semien;
Heracleum persicum (ex 06029050/wx 12099999) – max. 50 ks, max. 100 g semien;
Heracleum sosnowskyi (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 100 g semien;
Humulus scandens (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Hydrocotyle ranunculoides (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Impatiens glandulifera (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Lagarosiphon major (ex 06029050/–) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Ludwigia grandiflora (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Ludwigia peploides (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Lycium barbarum (–/–) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Lysichiton americanus (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Myriophyllum aquaticum (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Myriophyllum heterophyllum (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Negundo aceroides (–/–) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Parthenium hysterophorus (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Pennisetum setaceum (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 100 g semien;
Persicaria perfoliata (syn. *Polygonum perfoliatum*) (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;
Pueraria montana var. *lobata* (syn. *Pueraria lobata*) (ex 06029050/ex 12099999) – max. 50 ks, max. 10 g semien;

Salvinia molesta (syn. *Salvinia adnata*) (ex 06029050/-) – max. 50, max. 10 g semien;
Solidago canadensis (-/-) – max. 5000 ks, max. 200 g semien;
Solidago gigantea (-/-) – max. 5000 ks, max. 200 g semien.

II. Identifikačné údaje oprávnenej osoby:

Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava

+421 2 5942 6111

+421 2 5477 1948

botuinst@savba.sk

[GPS: 48°10'22.4"N 17°03'59.4"E](https://www.google.com/maps/place/48°10'22.4)

III. Identifikačné údaje o osobách určených na odstraňovanie následkov mimoriadnej udalosti

Osoba:

RNDr. Pavol Mered'a, PhD.

Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV

Botanický ústav

Slovenská akadémia vied

Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava 4

Slovenská republika

E-mail: pavol.mereda@savba.sk

Tel.: 02/ 5942 6164

Fax: 02/ 5942 6100

Osobná webstránka: <http://ibot.sav.sk/usr/Palo/>

IV. Mená osôb, ktorým je potrebné oznámiť mimoriadnu udalosť

RNDr. Pavol Mered'a, PhD. Tel.: 02/ 5942 6164, e-mail: pavol.mereda@savba.sk

Mgr. Anna Bérešová, PhD. Tel.: 02/ 5942 6112, e-mail: anna.guttova@savba.sk

V. Identifikačné údaje o miestach držby so zamedzením šírenia invázných nepôvodných druhov (ďalej len „miesta držby“)

a) Botanický ústav, Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava:

- (1) skleník pred budovou Botanického ústavu (obr. 3) a príľahlá oplotená časť vedľa skleníka,
- (2) herbár SAV – vyššie rastliny (miestnosť č. 1.22),
- (3) laboratórium prietokovej cytometrie (miestnosť č. 5.16; obr. 4),
- (4) herbárová študovňa (miestnosť č. 4.26),
- (5) sušiareň (miestnosť č. 4.27),

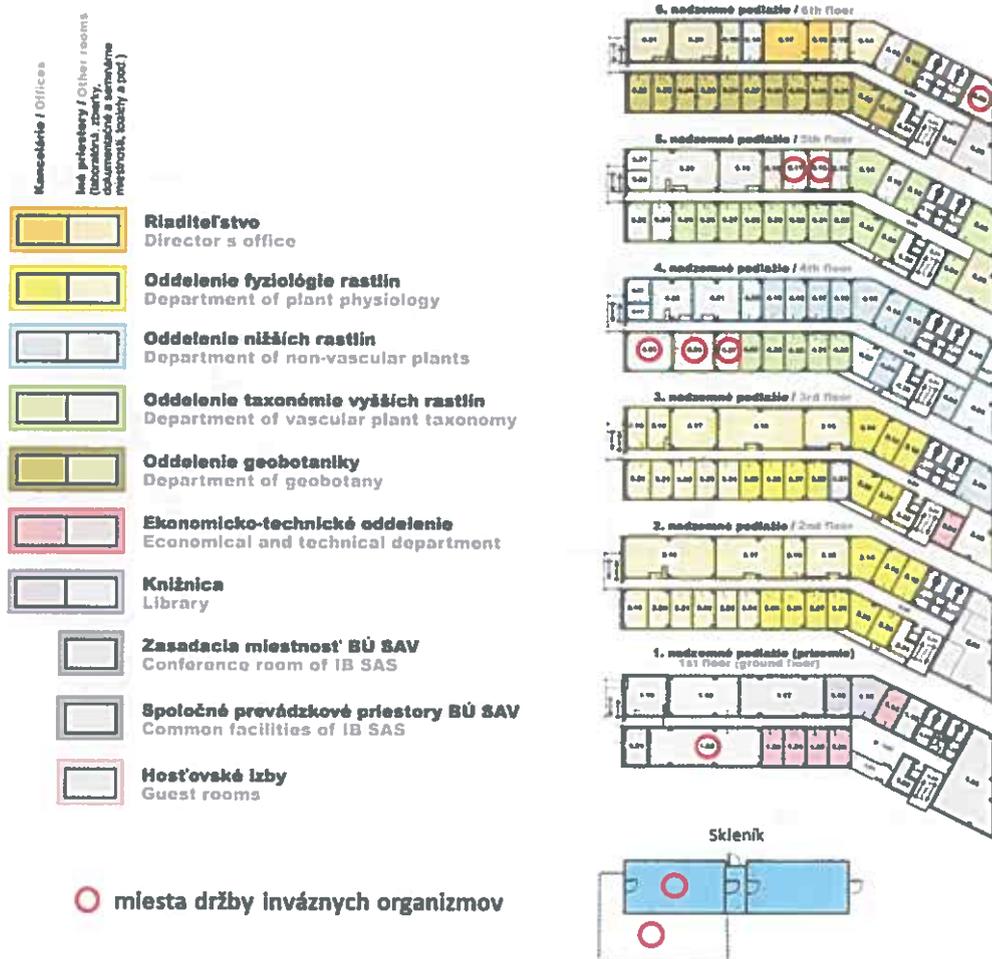
- (6) príručný herbár Oddelenia taxonómie vyšších rastlín (miestnosť č. 4.25),
- (7) karyologické laboratórium (miestnosť č. 5.17, obr. 5),
- (8) príručný herbár Oddelenia geobotaniky (miestnosť č. 6.06).

b) Detašované pracovisko CBRB na adrese: Centrum vied SAV, Ďumbierska 1, 974 11 Banská Bystrica:

- (9) študijný herbár (miestnosť č. 0.04),
- (10) príručná herbárová miestnosť (miestnosť č. 0.05),
- (11) laboratórium prietokovej cytometrie (miestnosť č. 1.14; obr. 6),
- (12) laboratórium karyologickej a molekulárnej systematiky (miestnosť č. 1.16; obr. 7).

VI. Plán zariadenia vrátane plánu umiestnenia pozemku s vyznačením miest významných pre obmedzenie následkov mimoriadnej udalosti

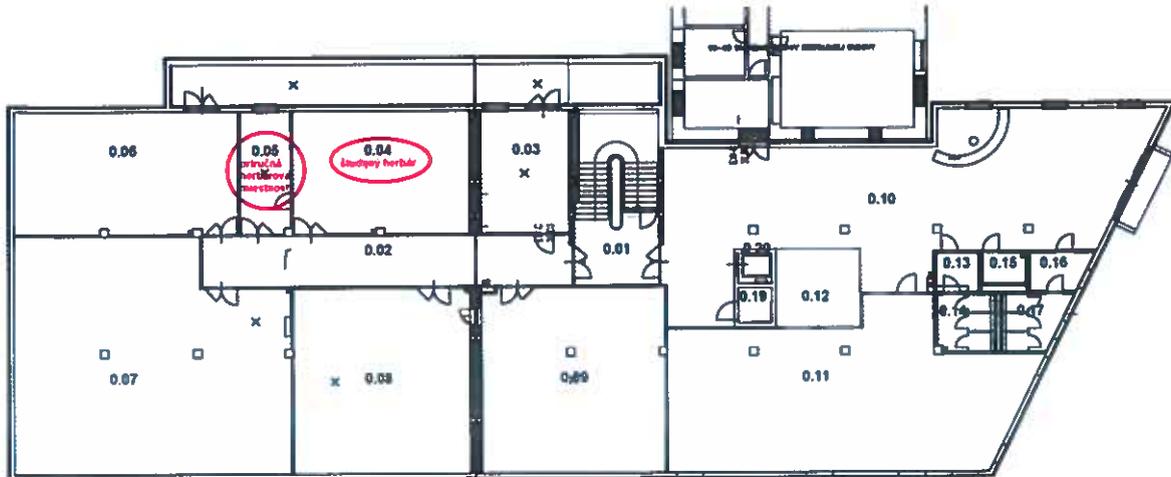
Orientačná tabuľa | Orientation plan Botanický ústav SAV | Institute of Botany SAS

Obr. 1. Orientačný plán s vyznačením miest držby na Botanickom ústave CBRB v Bratislave.

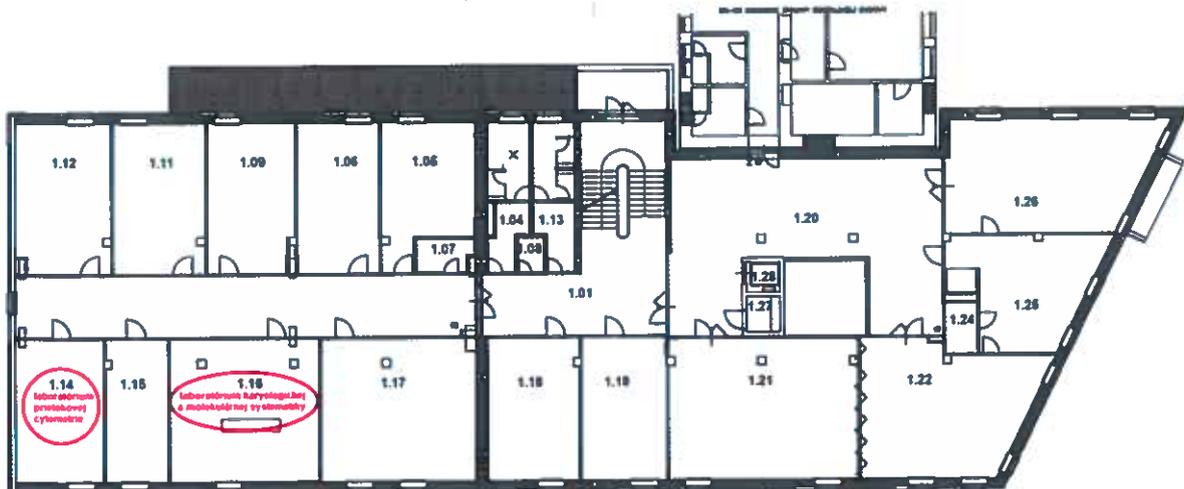
ORIENTAČNÝ PLÁN – NOVA ČASŤ 1. PODZEMNÉ PODLAŽIE

Centrum vied Slovenskej akadémie vied, Ďumbierska 1, Banská Bystrica

ORIENTAČNÝ PLÁN – NOVA ČASŤ 1. NADZEMNÉ PODLAŽIE

Centrum vied Slovenskej akadémie vied, Ďumbierska 1, Banská Bystrica

○ miesta držby invázyčných organizmov

Obr. 2. Orientačný plán s vyznačením miest držby na Detašovanom pracovisku CBRB v Banskej Bystrici.

VII. Ochranné opatrenia na zabránenie vzniku mimoriadnej udalosti

1. Invázne nepôvodné druhy rastlín sú držané len v miestach držby.
2. Všetky miesta držby sú označené „Biologické nebezpečenstvo“.
3. Vo všetkých miestach držby je obmedzenie vstupu, t. j. do miesta držby vstupuje naraz iba primeraný počet poverených osôb.
4. Prístup do miest držby majú výlučne poverené osoby.
5. Semená invázyčných nepôvodných rastlín, ktoré by sa mohli uvoľňovať do vzduchu alebo by sa mohli prichytiť na predmetoch alebo odevoch a šíriť z miest držby, musia byť držané v uzavretých priestoroch alebo musia byť pred ich dozretím z rastlín odstránené.

6. Invázne nepôvodné rastliny pestované v priestoroch oplotenej časti vedľa skleníka musia byť držané v nádobách (kvetináčoch) odizolovaných od okolitého povrchu pôdy, aby sa zamedzilo ich možnému šíreniu.
7. Všetky invázne nepôvodné rastliny v miestach držby musia byť označené spôsobom, ktorý umožňuje ich identifikáciu.
8. V miestach držby sa môže nachádzať len nevyhnutné množstvo invázných nepôvodných druhov a všetky spontánne vzniknuté nepotrebné invázne jedince musia byť bezprostredne po ich vzniku odstránené a likvidované.
9. S herbárovými položkami invázných nepôvodných rastlín sa manipuluje spôsobom, ktorý vylučuje šírenie invázných nepôvodných rastlín z položiek do okolia: t. j. časti herbárových položiek schopné šírenia alebo rozmnožovania nesmú byť oddelené od položky, musia byť držané spolu s položkami v herbárových krabiciach v uzavretých priestoroch.
10. Prenos invázných nepôvodných jedincov sa uskutočňuje len takým spôsobom, aby nedochádzalo k uvoľňovaniu rastlín alebo ich častí schopných šírenia do okolitého prostredia.
11. Čistenie priestorov s držanými inváznymi nepôvodnými druhmi, zaobchádzanie s odpadom z týchto miestností a údržbu týchto priestorov vykonávajú iba poverené osoby, a to iba takým spôsobom, aby sa zamedzilo úniku životaschopných invázných nepôvodných jedincov alebo ich častí z týchto priestorov.
12. Poverené osoby musia v okolí miest držby (v okruhu minimálne 100 m od miest držby) v približne týždňových intervaloch monitorovať, či nedochádza k samovoľnému splnievaniu invázných nepôvodných rastlín z miest držby.
13. V prípade zistenia úniku invázných nepôvodných rastlín z miest držby majú poverené osoby povinnosť tieto uniknuté invázne druhy rastlín bezodkladne mechanicky odstraňovať (vytrhnutím alebo vykopaním) a likvidovať tak, aby neboli schopné ďalšieho šírenia alebo rozmnožovania.
14. Likvidovanie častí invázných nepôvodných rastlín schopných šírenia a rozmnožovania (napr. korene, podzemky, stonky, semená a pod.) sa uskutočňuje ich oddelením od ostatných častí rastliny a eliminovaním ich schopnosti prežitia a ďalšieho rozmnožovania napr. spálením, autoklávaním, namáčaním v dezinfekčnom prostriedku a pod.
15. Likvidovanie častí invázných nepôvodných rastlín, ktoré nie sú schopné šírenia alebo rozmnožovania, sa uskutočňuje kompostovaním, alebo sa s nimi nakladá iným spôsobom podľa prílohy č. 3 k vyhláske č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov (ďalej len „príloha č.3 k vyhláske“).
16. Obdobne ako v bode 14. musí byť likvidovaný aj substrát, v ktorom sa pestujú invázne nepôvodné druhy rastlín, ak obsahuje také ich časti, ktoré sú schopné sa ďalej šíriť a rozmnožovať.

VIII. Opis mimoriadnej udalosti, ktorá môže vzniknúť v priestoroch alebo na mieste, kde sa používajú invázne nepôvodné druhy, spolu s odporúčaným spôsobom odstraňovania jej následkov

Rastliny môžu byť z priestorov schválených na ich držbu vynesené iba úmyselne, alebo môže dôjsť k ich úniku v prípade havárie v objekte SAV.

Metódy a prostriedky na fyzickú likvidáciu invázných nepôvodných druhov:

- Uniknuté invázne nepôvodné druhy rastlín sa okamžite mechanicky odstránia (vytrhnutím alebo vykopaním) a zlikvidujú tak, aby neboli schopné ďalšieho šírenia alebo rozmnožovania.
- Časti inváznych nepôvodných rastlín, ktoré sú schopné šírenia a rozmnožovania (napr. korene, podzemky, stonky, semená a pod.) sa zlikvidujú tým, že sa oddelia od ostatných častí rastliny a následne sa eliminuje ich schopnosť prežitia a ďalšieho rozmnožovania napr. spálením, autoklavovaním, namáčaním v dezinfekčnom prostriedku a pod.
- Časti inváznych nepôvodných rastlín, ktoré nie sú schopné šírenia alebo rozmnožovania, sa kompostujú, alebo sa s nimi nakladá iným spôsobom podľa prílohy č. 3 k vyhláške.

Metóda na zneškodnenie alebo sanáciu rastlín a pôdy, ktoré sú vystavené pôsobeniu inváznych nepôvodných druhov počas mimoriadnej udalosti a po nej:

- Divorastúce rastliny, rastúce spontánne v okolí miest držby, ktoré boli vystavené pôsobeniu inváznych nepôvodných druhov uniknutých z miest držby sa odstraňujú len v tom prípade, ak ide o príbuzný druh, pri ktorom existuje možnosť, že by mohlo dôjsť k ich kríženiu s uniknutým inváznym nepôvodným organizmom a tým k vytvoreniu životaschopného dcérskeho invázneho organizmu.
- V takýchto prípadoch sa okrem uniknutých divisorastúcich rastlín (pozri kap. VIII) z prostredia okamžite mechanicky odstránia aj všetky generatívne orgány (kvety a semená) z kontaktných divisorastúcich rastlín a následne sa tieto generatívne orgány zlikvidujú.
- Pôda, nachádzajúca sa v blízkosti uniknutých inváznych nepôvodných rastlín, sa z prostredia odstráni do hĺbky 10 cm, následne sa buď spáli alebo po dobu min. 30 minút zahreje na teplotu min. 70°C a až po takomto ošetrení (a zneškodnení potenciálnych častí inváznych nepôvodných rastlín schopných šírenia) sa vráti naspäť na pôvodné miesto.

IX. Plán eradikácie

Eradikácia je úplné a trvalé odstránenie invázneho nepôvodného druhu letálnym alebo neletálnym spôsobom. V prípade zistenia úniku inváznych nepôvodných rastlín z miest držby majú poverené osoby povinnosť okamžite udalosť oznámiť osobe zodpovednej za bezpečnosť nakladania s inváznymi nepôvodnými druhmi, ktorá zabezpečí okamžitú eradikáciu a upovedomenie Slovenskej inšpekcie životného prostredia. V prípade, že zodpovedná osoba bude aktuálne nedostupná, je každá poverená osoba povinná uniknuté invázne nepôvodné jedince okamžite mechanicky odstrániť (vytrhnutím alebo vykopaním), životaschopné časti (semená, podzemky a pod.) zlikvidovať tak, aby tieto neboli schopné ďalšieho šírenia alebo rozmnožovania a ostatné časti kompostovať, alebo s nimi naložiť iným spôsobom podľa prílohy č. 3 k vyhláške.

V Bratislave 12.2.2020

.....
Mgr. Anna Bérešová, PhD.
 riaditeľka

strana č.6 z 10

Schválil:

Ako súčasť rozhodnutia Ministerstva životného prostredia SR č.

3147/2020-G.4

zo dňa 17.3.2020

V Bratislave 17.3.2020

Príloha: Fotografie vybraných miest držby

Obr. 3: Skleník Centra biológie rastlín a biodiverzity SAV.

Obr. 4: Laboratórium prietokovej cytometrie (miestnosť č. 5.16).

Obr. 5: Karyologické laboratórium (miestnosť č. 5.17).

Obr. 6: Laboratórium prietokovej cytometrie (miestnosť č. 1.14) na detašovanom pracovisku CBRB SAV v Banskej Bystrici.

Obr. 7: Laboratórium karyologickej a molekulárnej systematiky (miestnosť č. 1.16) na detašovanom pracovisku CBRB SAV v Banskej Bystrici.